

De Dorschkamp geeft drie nieuwe populiereklonen uit

Het Wageningse onderzoeksinstituut 'De Dorschkamp' breidt de reeks populiereklonen die het in de afgelopen jaren heeft uitgegeven, uit met twee snelle groeiers en een populier die schaduw verdraagt. De beide eerste bomen laten in hun ontwikkeling een kloon als 'Robusta' ook geen langzame groeier, ver achter zich. De schaduwverdragende neemt in het stedelijk groen met een relatief beperkte ruimte genoeg.

Sven de Vries

*Sven de Vries is onderzoeker bij de vakgroep veredeling en vermeerdering van het Rijksinstituut voor onderzoek in de bos- en landschapsbouw 'De Dorschkamp' in Wageningen, 08370 - 95357 (door-
kiesnummer).*

Het Rijksinstituut voor Onderzoek in de Bos- en Landschapsbouw 'De Dorschkamp' introduceerde vorig jaar al de nieuwe populierekloon 'Koster'. Hieraan zijn nu toegevoegd de klonen 'Hees', 'Suwon' en 'Ellert'. Samen met de 'Koster' zijn deze nieuwe aanwinsten reeds enige jaren geleden in nauw overleg met de Nationale Populierencommissie voor uitgifte bestemd. Het duurt echter enige tijd voordat de Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Boomkwekerijgewassen (NAKB) de klonen voldoende heeft vermeerderd om daarvan stekhout aan de kwekers te kunnen verstrekken. Van de 'Koster' lukte dat vorig jaar al. Bij de drie andere zal dat

pas dit jaar het geval zijn. Dat betekent dat de boomkweker in de meeste gevallen in het seizoen 1989/1990 op de markt kan komen met leverbare bomen.

Verbetering en verbreding blijven nodig

Verbetering en verbreding van het populiersortiment blijft nodig. In de eerste plaats om redenen van risicospreiding. Mochten er door welke oorzaak dan ook één of meer klonen uitvallen, dan blijft er voor de praktijk nog genoeg keus over. Het gegeven dat de tweelingklonen 'Robusta' en 'Zeeland' samen niet minder dan 40% van de plantsoenenmarkt voor gewone populieren innemen en ruim 60% van alle verkochte euramerikanen vertegenwoordigen, vormt bepaald geen gunstige situatie.

Verder is er natuurlijk altijd plaats voor nieuwe klonen wanneer ze beter zijn dan de oude. Nieuwe populiereklonen voor speciale doeleinden zijn als aanvulling op het sortiment vanzelfsprekend ook welkom. Voor zover nu al is te overzien, voldoet het drietal aan een van die voorwaarden. Op zich is reeds een bredere keus, met een grote diversiteit aan typen, vormen en tinten waardevol voor het landschapsbeeld.

Grotere rol voor populier

Het lijkt er bovendien op dat de populier in de komende decennia een steeds grotere rol gaat spelen. Het Meerjarenplan Bosbouw en de Beschikking 'Uit productie nemen van bouwland' wijzen in die richting. Dan is een breed sortiment nodig van klonen waarmee een zekere ervaring is opgedaan.

De nieuwe klonen zijn getoetst op hun resistentie tegen bacteriekanker, roest en bladvlekkenziekte. Ze zijn nog niet volledig getoetst op andere eigenschappen die de gebruikswaarde bepalen, zoals de resistentie tegen wind, de groei en de opbrengstmogelijkheden per klimaatgebied en grondsoort. De proefvelden waarin deze klonen zijn beoordeeld, liggen over het algemeen op voor populieren goede gronden. Het moet nog blijken hoe ze zich gedragen op de meer marginale groeiplaatsen voor de populier.

In overleg met de Nationale Populierencommissie is echter besloten niet te wachten met uitgifte tot er meer gedetailleerde gegevens over gebruikswaarde bekend zijn. Uitgifte nu betekent dat de praktijk meteen kan beschikken over veelbelovende klonen en er ook ervaring mee kan opdoen. Samen met de ervaringen van de proefvelden komt er zodoende een compleet beeld over de bruikbaarheid van de klonen.



De proefopplanting in het Larserbos tussen Harderwijk en Lelystad is hier acht jaar oud. In totaal staan hier 175 klonen, waaronder 'Koster', 'Hees' en 'Ellert'. Andere veelbelovende klonen heeft de opplanting vooralsnog niet opgeleverd, maar er is wel een aantal dat een herkansing krijgt.

'Hees' vernoemd naar landgoed

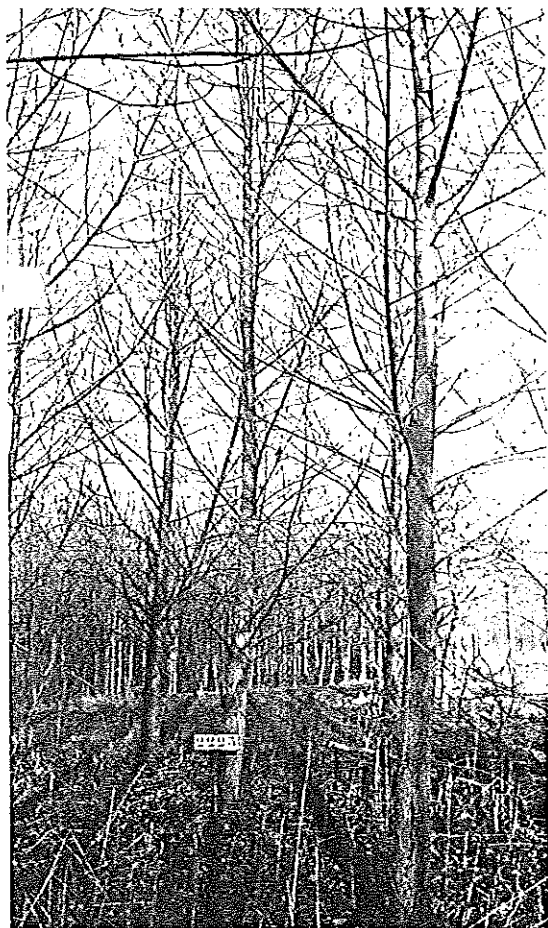
Populus 'Hees' is evenals 'Ellert' een euramerikaanse hybride. Het zaaisel waaruit de 'Hees' onder nummer 3512 is geselecteerd, is ontstaan uit een kruising met een *Populus deltoides* uit Michigan als moeder en *Populus nigra* uit het Franse Sáumur. Dit is de zwarte populier die ook de vader van 'Ellert' is. De naam 'Hees' is ontleend aan het landgoed Hees bij Babberich in de Achterhoek. Op dit landgoed liggen veel proefvelden van 'De Dorschkamp' en in een van die velden is nummer 3512 geselecteerd. De groei van de kloon is zeer goed, al blijft hij iets achter bij die van 'Ellert'. Maar ook 'Hees' is wat dat betreft in alle opzichten een snellere groei dan 'Robusta'. De weerstand tegen bacteriekanker en roest is uitstekend en tegen Marssonina goed. De stam is recht met lange opstaande takken. Hij vormt een nogal brede, uitstulpende kroon. Dit laatste is enigszins afhankelijk van de standplaats en de ruimte die de boom ter beschikking heeft. Kortom: 'Hees' lijkt een goede groei te combineren met een behoorlijke hoge weerstand tegen ziekten. De steekbaarheid is eveneens uitstekend. Aanbevelingen ten aanzien van de aanplant luiden hetzelfde als voor 'Ellert'.

Populus 'Koster' is de eerste kloon waarvoor het kwekersrecht werd aangemeld.

Kwekersrecht

Alle vier klonen zijn ontstaan uit kruisings- en selectiewerk van 'De Dorschkamp'. Op 'Koster', 'Ellert' en 'Hees' berust kwekersrecht. Op grond daarvan zal straks in de prijs van het plantsoen in de toekomst een klein bedrag zitten dat toevalt aan dit instituut. De meerprijs moet ervoor zorgen dat 'De Dorschkamp' ook in de komende decennia kan blijven werken aan het creëren van optimaal teeltmateriaal, afgestemd op de dan geldende voorwaarden en wensen.

Populus 'Hees' is een sterke groeier.



'Suwon' voor kleine open plaatsen

De eerste van de drie klonen die nu door 'De Dorschkamp' zijn uitgegeven, het *Populus* 'Suwon'. Deze kloon met het nummer 2842 is geselecteerd uit het zaaisel dat in 1968 ontstond uit een op 'De Dorschkamp' gemaakte kruising met als moeder een uitgezochte kloon van *Populus deltoides* uit Michigan in de Verenigde Staten van Amerika en *Populus maximowiczii*, een Oostaziatische balsem populier als vader. Het is daarmee de eerste hybride uit dit type ouders in het Nederlandse handelssortiment.

De oriëntaals klinkende naam dankt de kloon aan de plaats Suwon in de provincie Kangwon-do in Korea. Daar is het Koreaanse veredelingsinstituut voor de bosbouw gelegen, waarvan 'De Dorschkamp' het stuihmeel heeft ontvangen. De kloon heeft geen zeer sterke groei. Hij blijft in ieder geval achter bij klonen als 'Robusta'. De weerstand tegen bacteriekanker (*Xanthomonas populi*) en de twee bladziekten roest (*Melampsora larici populina*) en *Marssonina* is voldoende, maar niet totaal. 'Suwon' heeft echter van vroeg in het voorjaar (voor het einde van de maand maart) tot laat in het najaar (tweede ft oktober) een schitterende, diep bebladerde kroon. Hij heeft daarbij een rechte, rolronde stam met een gladde bast en onderin de kroon een mooie horizontale takstand. Hoger in de kroon wordt die takstand iets meer fastigiaat. De kloon lijkt een groot schaduwverdragend vermogen te hebben. De indruk bestaat daarom dat de boom zeer geschikt is voor aanplant in het stedelijk gebied. Vanwege het vermogen om schaduw te verdragen, is hij waarschijnlijk ook bruikbaar op kleine open plaatsen.

Kloon met een reuzennaam

De kloon 'Ellert' is geselecteerd uit een zaaisel ontstaan in 1970 uit een kruising met ook weer *Populus deltoides* als moeder en een *Populus nigra* uit Frankrijk als vader. Hij is daardoor als euramerikaanse hybride te vergelijken met de bekende klonen 'Robusta' en 'Marilandica'. Het selectienummer van de kloon is 3495. De kloon heeft de reuzennaam te danken aan de zeer goede groei; in alle gevallen is die beter gebleken dan van 'Robusta'. Bovendien wijzen de waarnemingen tot nu toe op een uitstekende weerstand tegen bacteriekanker en bladziekten. De bomen van deze kloon zijn bovendien vrij recht. Ze zijn onregelmatig betakt. De takken op zich zijn dun. De kloon lijkt tot dusver windvast. De stekbaarheid is erg goed.

Een aanbeveling voor de teelt in details is niet te geven, maar het ligt voor de hand om deze kloon aan te planten onder dezelfde omstandigheden waaronder ook klonen als 'Robusta' en 'Spijk' worden geplant. Enige voorzichtigheid met aanplant op grote schaal is op zijn plaats. Daarvoor is iets meer ervaring met de kloon nodig.

Populus 'Ellert' laat voor wat de groei betreft bekende klonen als 'Robusta' en 'Zeeland' achter zich.



De opplanting in de boswachterij 'Knar' in de Flevopolders is een van de proefvelden waar 'De Dorschkamp' populie-klonen toetst.

